

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента

Волкової Людмили Вікторівни

про дисертаційне дослідження Ткаченко Олександрі Михайлівни

«Педагогічна технологія навчання учнів англійської мови

у закладах позашкільної освіти»

на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD)

за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки,

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Актуальність обраної теми дисертації Ткаченко Олександрі Михайлівни зумовлена необхідністю вдосконалення освітнього процесу, який повинен відповідати потребам та особливостям сучасного покоління учнів, а також враховувати вимоги сьогодення щодо темпів розвитку глобалізованого суспільства.

В освітньому процесі важливо враховувати цифровізований характер повсякденної взаємодії дітей зі світом навколо них, а також склад їх мислення, для яких гаджети є невід'ємною частиною життя. Варто звернути увагу на те, що саме в позашкільній освіті можливо задовольнити перелічені вище потреби завдяки більш гнучкому та індивідуалізованому характеру освітнього процесу у закладах позашкільної освіти.

З огляду на те, що дисертаційна робота Ткаченко Олександрі Михайлівни спрямована на розв'язання назрілих та значущих питань удосконалення освітнього процесу в закладах позашкільної освіти, активізацію залучення підростаючого покоління до міжкультурної комунікації, а також стимулювання учнів до постійного зростання власного рівня володіння англійською мовою, вона є безперечно актуальною та своєчасною в контексті динамічного розвитку сучасного українського суспільства та його інтеграції у світовий освітній простір.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертації затверджена вченою радою Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (протокол № 5 від 28.11.2024 р.) і виконана згідно з тематичним планом науково-дослідної роботи університету, науковий напрям «Теорія та технологія навчання і виховання в системі освіти».

Дисертаційне дослідження проведено відповідно до освітньо-наукової програми «Позашкільна освіта» за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти кафедри позашкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова й пов'язане з темами наукових досліджень, які проводилися з питань позашкільної освіти.

Найбільш суттєві наукові результати дисертаційного дослідження полягають у класифікації технологій, що застосовуються в освітньому процесі, обґрунтуванні понять «педагогічна технологія навчання учнів англійської мови у закладах позашкільної освіти» та «мультимедійні засоби у педагогічній технології в закладах позашкільної освіти», визначенні структури педагогічної технології навчання учнів англійської мови у закладах позашкільної освіти, розробці змісту навчання учнів англійської мови у закладах позашкільної освіти з урахуванням педагогічної технології.

Наукова новизна роботи визначається створенням класифікації мультимедійних засобів навчання відповідно до ступеня їхнього найбільш продуктивного застосування у навчанні чотирьох видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання та письмо), а також у навчанні лексичного, граматичного та фонетичного мовного матеріалу; вдосконаленням підходів щодо організації освітнього процесу у закладах позашкільної освіти; використанням мультимедійних засобів для навчання учнів англійської мови; підготовкою навчальних програм та іншого навчально-методичного забезпечення закладів позашкільної освіти.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у розробці навчальної програми з позашкільної освіти «Англійська мова», яка отримала гриф «Схвалено для використання в освітньому процесі» згідно з рішенням Експертної комісії з позашкільної освіти Міністерства освіти і науки України від 11.03.2024 р., протокол № 1 і зареєстрована у Каталозі надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам за № 8.0010-2024, експериментальній перевірці запропонованої педагогічної технології навчання учнів англійської мови у закладах позашкільної освіти, виділенні показників та критеріїв навчальних досягнень, які доцільно застосувати у педагогічній технології навчання учнів англійської мови у закладах позашкільної освіти.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність. Відповідно до обраної теми Ткаченко О.М. коректно сформульовано понятійно-категоріальний апарат дослідження. Повною є джерельна база дисертаційного дослідження, велика частина якої складається з джерел англійською мовою. Впровадження результатів дослідження відбувалося у Кіровоградському обласному центрі дитячої та юнацької творчості (довідка №615/01-18 від 31.12.2024 р.); Обласному будинку художньої творчості Миколаївської обласної ради (довідка №201 від 30.12.2024 р.); Центрі позашкільної освіти ім. О. Разумкова Управління освіти і науки Бердичівської міської ради (довідка №197 від 24.12.2024 р.); Центрі науково-технічної творчості молоді «Сфера» Оболонського району міста Києва (довідка №04.04/36 від 27.12.2024 р.); Міжнародному ІТ ліцеї м. Києва (довідка №54/2024 від 31.12.2024 р.).

Аналіз представленої дисертації свідчить про високий науковий рівень її виконання. Робота демонструє глибину опрацювання наукової проблеми, логічність структури та аргументованість висновків. Дисертаційне дослідження супроводжується якісно оформленими анотаціями українською та англійською мовами, які стисло та змістовно відображають ключові аспекти роботи, її актуальність, основні наукові положення та значущі результати. Наявність англійської анотації сприяє розширенню наукової комунікації та забезпечує доступність інформації про дослідження для міжнародної наукової спільноти.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертаційному дослідженні, знайшли своє відображення у достатній кількості опублікованих наукових та науково-методичних праць, що свідчить про апробацію отриманих результатів у науковому співтоваристві.

Зокрема, результати дослідження оприлюднено у шести одноосібних наукових та науково-методичних публікаціях, серед яких: три статті у провідних наукових фахових виданнях України; одна стаття у зарубіжному науковому виданні, що підтверджує міжнародне визнання окремих результатів дослідження; одна публікація у збірнику матеріалів наукових конференцій, що свідчить про

активну участь автора в наукових форумах та представлення результатів дослідження широкому науковому загалу; одна публікація в інших наукових та навчально-методичних виданнях, що демонструє різнобічну апробацію отриманих наукових здобутків. Зазначена кількість та якість опублікованих праць підтверджує повноту викладу основних наукових положень, висновків та рекомендацій дисертації в науковій літературі.

Значення для науки і практики одержаних автором результатів.

Матеріали дисертації можуть бути використані педагогічними працівниками системи позашкільної освіти, студентами та науково-педагогічними працівниками вищої освіти, вченими та іншими фахівцями, оскільки вони роблять вагомий внесок у розвиток педагогічної науки та практики.

Одержані в дисертаційному дослідженні результати мають значну наукову та практичну цінність, що визначається їхнім вагомим внеском у розвиток педагогічної науки та можливістю широкого застосування в практичній діяльності.

Матеріали дисертації можуть бути ефективно використані педагогічними працівниками системи позашкільної освіти у процесі організації навчально-виховних заходів, розробці навчальних програм, методичних рекомендацій та впровадженні інноваційних педагогічних технологій; студентами педагогічних спеціальностей закладів вищої освіти під час вивчення дисциплін педагогічного циклу, написання курсових та дипломних робіт, а також у процесі проходження педагогічної практики; науково-педагогічними працівниками вищої освіти при підготовці лекційних курсів, навчально-методичних матеріалів, проведенні наукових досліджень у галузі педагогіки позашкільної освіти; науковцями та іншими фахівцями у сфері педагогіки, психології та суміжних дисциплін для поглибленого вивчення проблем розвитку позашкільної освіти, розробки нових теоретичних концепцій та удосконалення існуючих методичних підходів.

Таким чином, результати дисертаційного дослідження збагачують теоретичну базу педагогічної науки та надають практично значущі рекомендації для оптимізації діяльності закладів позашкільної освіти й підвищення якості педагогічної підготовки майбутніх фахівців.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Дисертантом чітко сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет та гіпотезу дослідження.

Дисертаційна робота має чітку структуру та логічну будову. Дисертація складається з анотації українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел до кожного розділу.

У першому розділі дисертації «Теорія і практика технологій навчання учнів англійської мови» проаналізовано основні положення, що стосуються видів та структури технологій в освітньому процесі, передумови та етапи створення нових технологій, подано визначення понять «освітня технологія», «педагогічна технологія», «технологія навчання», «інформаційні технології». Дисертантом було запропоновано визначення понять «педагогічна технологія навчання учнів англійської мови у закладах позашкільної освіти» та «мультимедійні засоби у педагогічній технології навчання учнів англійської мови у закладах позашкільної освіти», вищезазначені поняття покладені в основу розробленої в ході дисертаційного дослідження навчальної програми «Англійська мова» з позашкільної освіти. Також у першому розділі розглянуто види педагогічних технологій, які зарекомендували себе як найбільш ефективні у процесі навчання англійської мови.

У другому розділі дисертаційного дослідження «Дидактичне обґрунтування педагогічної технології навчання учнів англійської мови у закладах позашкільної освіти» представлено структуру запропонованої педагогічної технології; визначено принципи, яких слід дотримуватись при використанні педагогічної технології навчання учнів англійської мови у закладах позашкільної освіти; представлено зміст навчання учнів англійської мови, що ґрунтується на навчальній програмі «Англійська мова» з позашкільної освіти. Крім того, було запропоновано класифікацію мультимедійних засобів у педагогічній технології навчання учнів англійської мови у закладах позашкільної освіти на основі комунікативного підходу, та надано приклади застосування різних типів мультимедійних засобі відповідно до мети поставленого перед учнями навчального завдання.

Третій розділ «Експериментальна перевірка ефективності педагогічної технології навчання учнів англійської мови у закладах позашкільної освіти» включає аналіз наявних підходів до оцінювання навчальних досягнень учнів з англійської мови у закладах позашкільної освіти, які ґрунтуються на врахуванні особливостей системи позашкільної освіти; визначення принципів, функцій та інструментів оцінювання навчальних досягнень учнів з англійської мови у закладах позашкільної освіти; а також розробку практичних рекомендацій щодо їх ефективного застосування.

Дисертантом запропоновано здійснювати оцінювання навчальних досягнень учнів з англійської мови у закладах позашкільної освіти, спираючись на пізнавально-знаннєвий, комунікативно-практичний, культурологічно-творчий та особистісно-мотиваційний показники з відповідними, визначеними для кожного з цих показників, критеріями. Аналіз результатів експериментальної перевірки рівня навчальних досягнень учнів з англійської мови у закладах позашкільної освіти підтверджує ефективність запропонованої педагогічної технології навчання учнів англійської мови у закладах позашкільної освіти.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. У дисертації детально представлено технології навчання в структурному аспекті. Доцільно було б здійснити більш розгорнутий аналіз та ґрунтовне висвітлення класифікації освітніх технологій.

2. На наш погляд, дисертаційне дослідження могло б бути збагачене шляхом глибшого та системнішого порівняльного аналізу навчання учнів англійської мови у закладах позашкільної освіти України та інших держав.

3. Вважаємо, що було б доцільно приділити окрему та більш значну увагу міжкультурному аспекту навчання учнів англійської мови у закладах позашкільної освіти, який є важливим елементом сучасного навчання іноземних мов.

4. У ході проведеного дослідження дисертантка визначила ефективну педагогічну технологія навчання учнів англійської мови у закладах позашкільної освіти. Так, доцільно було би на її основі розробити методичні рекомендації щодо навчання учнів англійської мови у закладах позашкільної освіти.

5. Вважаємо важливим окреслити перспективні напрямки подальших наукових розвідок щодо навчання учнів англійської мови у закладах позашкільної освіти.

Висновок. На основі вищезазначеного можна дійти висновку, що дисертація Ткаченко Олександри Михайлівни «Педагогічна технологія навчання учнів англійської мови у закладах позашкільної освіти» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що відповідає вимогам «Порядку присудження доктора філософії та скасування рішення разової вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету міністрів України №44 від 12.01.2022 р., а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, галузь знань 01 Освіта, педагогіка; освітньою програмою Позашкільна освіта.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент

завідувач кафедри іноземних мов

Державного податкового університету

Людмила ВОЛКОВА

Державний податковий університет	
Підпис: <i>Людмила Волкова</i>	засвідчую:
<i>Волкової</i>	Учений секретар
<i>21</i>	<i>04</i> 20 <i>25</i> р.